

ДОКТРИНА В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

ЩОДО НАЯВНОСТІ У МІСЬКРАДИ ПРАВА САМОСТІЙНО ЗВЕРТАТИСЯ ДО СУДУ ПРО СКАСУВАННЯ МІСТОБУДІВНИХ УМОВ ТА ОБМЕЖЕНЬ*

<...>

ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

<...>

38. У цій справі суди першої та апеляційної інстанцій, відмовляючи у відкритті провадження в адміністративній справі, дійшли висновку про те, що Виконком та Департамент – відповідачі у цій справі, є виконавчими органами Івано-Франківської міськради та є підконтрольними та підпорядкованими останній.

39. З огляду на це суди попередніх інстанцій дійшли висновку, що у силу приписів частини дев'ятої статті 59 [Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”] Івано-Франківська міськрада уповноважена самостійно скасувати рішення її виконавчого органу у разі невідповідності такого рішення вимогам законодавства.

40. Крім того, суди попередніх інстанцій вказали, що за змістом статей 2, 4 та 5 КАС України суб'єкт владних повноважень може звернутися до адміністративного суду лише у компетенційних спорах або якщо право звернення до суду з позовом до іншого суб'єкта владних повноважень надано такому суб'єкту законом. Оскільки цей спір не є компетенційним, а право звернення органу місцевого самоврядування з позовом до суду у спірних правовідносинах не передбачено законом, то відповідно Івано-Франківська міськрада не може звертатися з цим позовом до суду.

41. Водночас колегія суддів вважає такі висновки судів попередніх інстанцій передчасними з огляду на таке.

<...>

52. Своєю чергою частинами дев'ятою та десятою статті 59 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” визначено, що рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

Тобто, за змістом положень цієї норми, *право самостійно скасовувати рішення виконавчого комітету виникає у відповідній ради у разі, якщо виконком ухвалює рішення на виконання власних повноважень. Водночас у випадку, якщо таке рішення прийняте на виконання делегованих повноважень та якщо воно*

* Витяг з постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23 лютого 2024 р. у справі № 300/2289/23 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117213839>> (дата звернення: 30.06.2024).

не відповідає Конституції України та/або закону, то таке рішення підлягає оскарженню в судовому порядку.

<...>

59. У цій справі предметом позовних вимог є пункт 1.2 рішення Виконкому від 16 грудня 2021 року № 1723 “Про надання вихідних даних – МУО [містобудівні умови та обмеження] для проектування об’єкта будівництва” ПП “Металспецмонтаж” для нового будівництва господарської будівлі з допоміжними приміщеннями на вулиці Кардинала Любомира Гузара, 31 у місті Івано-Франківську та МУО забудови земельної ділянки для проектування об’єкта будівництва, затверджені наказом Департаменту № 119 від 17 грудня 2021 року.

<...>

68. <...> вбачається, що скасування оскаржуваних у цій справі пункту 1.2 рішення Виконкому від 16 грудня 2021 року № 1723 “Про надання вихідних даних – МУО для проектування об’єкта будівництва” та МУО забудови земельної ділянки, затверджених наказом Департаменту № 119 від 17 грудня 2021 року, можливе, без згоди суб’єкта містобудівної діяльності, лише у судовому порядку.

При цьому право звернення до суду має відповідний виконавчий орган з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад або центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, у порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду.

<...>

77. При цьому Виконком і Департамент є виконавчими органами Івано-Франківської міськради, кожен з яких виконує відповідні функції згідно з встановленим радою розподілом повноважень, з огляду на що Івано-Франківська міськрада має право, зокрема відповідно до пункту 3 частини другої статті 52 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, *самостійно змінювати або скасовувати акти підпорядкованих їй відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб.*

Водночас частиною десятою цієї ж статті визначено, що *акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.*

<...>

80. На підставі вищезазначеного колегія суддів доходить висновку, що, *оскільки спеціальним законом у сфері регулювання містобудівної діяльності є Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності”, звернення до суду з позовом про скасування МУО має здійснюватися з урахуванням вимог цього Закону.*

81. Зокрема, враховуючи визначений у м. Івано-Франківську порядок розподілу повноважень між виконавчими органами Івано-Франківської міськради, а також з огляду на те, що саме ДІАМ [Державна інспекція

архітектури та містобудування] є центральним органом виконавчої влади, уповноваженим здійснювати державний архітектурно-будівельний нагляд, відповідно правом на звернення до суду з позовом про скасування МУО у порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду наділений ДІАМ.

Крім того, МУО можуть бути скасовані за рішенням суду відповідно до частини восьмої статті 29 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”. З урахуванням положень частини десятої статті 52 і статті 71 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” правом звернення до суду з таким позовом має відповідним орган місцевого самоврядування або на підставі статті 40 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” – виконавчий орган сільських, селищних, міських рад з питань державного архітектурно-будівельного контролю у порядку реалізації своїх повноважень у сфері здійснення державного архітектурно-будівельного контролю.

82. У цій справі Суд враховує, що про відсутність у міськради права самостійно скасовувати рішення підконтрольного та підзвітного їй органу – виконавчого комітету та органу державного архітектурно-будівельного контролю, а саме – МУО наголосив Верховний Суд у постанові від 27 липня 2022 року у справі № 727/399/17, зазначивши, що *МУО можуть бути скасовані у зв’язку з їх невідповідністю містобудівному законодавству, містобудівній документації на місцевому рівні, проте таке скасування може бути наслідком здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду або за рішенням суду.*

83. Отже, враховуючи особливості правового регулювання підстав та порядку скасування МУО, визначених частиною восьмою статті 29 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності”, у системному зв’язку з положеннями частини десятої статті 52 і статті 71 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Суд доходить висновку про наявність у Івано-Франківській міськради права самостійно звертатися до суду в інтересах територіальної громади та на виконання покладених на неї функцій, зокрема у сфері охорони встановленого порядку планування та забудови території, про скасування МУО, затверджених наказом Департаменту № 119 від 17 грудня 2021 року.

<...>